

Otänkbart fiskprat...?

Mig skulle det inte förvåna om fisken tävlade i konsten att ösa sarkasmer över våra valhänt bundna flugor och vårt imbecilla runkande med exklusiva flugspön

Text & teckning: Leif Elvebakk

Fiskar tillhör den äldsta gruppen ryggradsdjur. Till sin grundkonstruktion har de inte förändrats nämnvärt på 400 miljoner år. Från urfisken har andra mer "sofistikerade" grupper ryggradsdjur utvecklats; amfibier, reptiler, fåglar och däggdjur. Inom var och en av dessa grupper har sedan danats arter som konkurrerat med fiskarna om föda eller som utvecklats till predatorer med fisk som sin huvudsakliga föda. Inte heller fiskarna har legat på latsidan. Naturligtvis måste också de ha förvärvat egenskaper så sinnrika att de kunnat hävda sig gentemot sina konkurrenter och predatorer - hur skulle de eljest som grupp ha kunnat förbli så framgångsrika?

En spridd uppfattning är att människan utgör gräddan av alla arter inom den "sofistikerade" gruppen däggdjur. Vilken uppfattning man än föredrar att förfäktat, så utgör människan som predator utan någon konkurrens det största hotet mot jordens äldsta ryggradsdjur. De fångstredskap som utvecklats är så sinnrika och av sådana dimensioner att vi lyckats med konststycket att reducera vissa fiskarter intill gränsen till förintelse. Endast gentemot en enda märklig sidogren av Homo sapiens kan fiskarna fortfarande med stor framgång hålla sina ställningar - gentemot flugfiskarna.

Liksom under paleolitisk tid använder vi flugfiskare en krok att fånga fisken med. En krok som vi med varierande skicklighet ekiperar med hår och dun så att den hjälpligt imiterar fiskens naturliga föda. Med all vår slughet och innovationsförmåga knäpar vi samman ständigt nya flugmönster med vilka vi försöker vilseleda fiskens under årmiljoner utvecklade skyddsmekanismer. Häpnadsväckande nog lyckas vi vid sällsynta tillfällen ganska hyggligt med det konststycket och tycker oss därmed slutgiltigt ha löst en stor gåta. Men det kännas närmast förödmjukande

att våra geniala flugmönster fungerar bra under bara några få år, för att sedan successivt ratas av allt fler kaxiga fiskar.

De flesta inbitna flugfiskare har gjort samma iakttagelse som jag - ju längre ett flugmönster används desto sämre fungerar det. Naturligtvis kan man göra det antagandet att efterhand som allt fler fiskar kommit i kontakt med mönstret, så lär sig allt fler att känna igen det som ett falsifikat.

Så kan dock omöjligt vara fallet i det vattendrag jag fiskar. Älven rinner från Nasafjäll vid gränsen mot Norge ned till Sorsele, där den förenas med Vindelälven. Fågelvägen utgör sträckan ungefär 14 mil. Under hela den sträckan fiskas så lite med fluga att endast en fullständigt försumbar del av fiskbeståndet kan ha varit i kontakt med en bunden fluga - och en ännu mindre del med ett visst flugmönster. Ändå förlorar, efter en tid, ett flugmönster förmågan att locka både öring, röding och harr.

Fortfarande vet vi väldigt lite om hur fiskars komplicerade sinnesförmågor samverkar och styr deras olika beteenden. Vi vet inte om fiskar kan överföra erfarenheter från en individ till en annan. Det överstiger vår förmåga att förstå hur en sådan kommunikation rent tekniskt skulle kunna fungera och därför drar vi slutsatsen att den inte är möjlig.

På hemväg efter några miserabla fiskedagar kan jag dock, i likhet med mina luttrade fiskebröder, gå ed på att det nere i de mörka djupen pågår en sällsam men högst verserad konversation. Vid sådana tillfällen kan vi tydligt förnimma att om oss handlar de fantasifula invektiv som säkerligen flödar mellan böljande vattenväxter och blankslipade bottenstenar.

- Mig skulle det inte förvåna om det tävlades i konsten att ösa sarkasmer över våra valhänta bundna flugor och vårt imbecilla runkande med exklusiva kolfiberspön...